

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Кафедра філософії і педагогіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Ціннісні компетенції фахівця»

Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Освітній рівень.....	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	«Екологія»
Статус	обов'язкова
Загальний обсяг	6 кредитів ЄКТС (180 годин)
Форма підсумкового контролю	іспит
Термін викладання	3 семестр (5,6 чверті)
Мова викладання	українська
Викладач	проф. Шабанова Ю.О.

Силабус призначено для допомоги опанування студентом навчального контенту з дисципліни, підготовки та проходження контрольних заходів.

Дніпро
НТУ «ДП»
2022

Опис навчальної дисципліни.**Назва:** «Ціннісні компетенції фахівця»**Код:** 35**Галузь:** 10 «Природничі науки»**Тип:** Обов'язкова**Кількість встановлених кредитів:** 6**Курс:** 2**Семестр вивчення:** 3-й**Рівень вищої освіти:** Бакалавр**Кількість годин:** 180**Викладач:**

Шабанова Юлія Олександрівна – професорка, докторка філософських наук, завідувачка кафедри філософії і педагогіки, <https://filosof.nmu.org.ua/ua/staffua/page.php>, shabanova.yu.o@nmu.one

Результати навчання. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

Форми організації занять.

- Навчальні заняття – лекції.
- Практична підготовка – семінарські заняття.
- Самостійна робота – підготовка до навчальних занять.
- Контрольні заходи – виконання завдань під час семінарських занять, виконання ККР під час іспиту.

Мета вивчення дисципліни. Формування загальних компетентностей зі збереження і примноження моральних, культурних, наукових цінностей для становлення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області й усвідомлення необхідності відповідального ставлення до навколишнього природного середовища та особистого внеску в збереження природи.

Календарно-тематичний план.

Тематичний план та розподіл обсягу часу з дисципліни

Ціннісні компетенції фахівця

Курси, чверті	Тижні (13 тижнів)	Види, тематика навчальних занять, шифри та зміст результатів навчання за дисципліною	Обсяг, години		
			аудит.	самос- тійна	разом
2 курс, 1 та 2 чверті		ЛЕКЦІЇ			
	1	1. Культура в житті людини та суспільства	1		
		Феномен культури, її сутність і роль у житті соціуму. Культура як система – різноманіття типів і форм культури. Суб'єкт та об'єкт культури. Людина як творець інтелектуального продукту та штучного середовища. Форми духовної культури. Явища соціокультурної реальності. Екологічна культура як виклик (вимога) сучасності			
	1	2. Культура і цивілізація	1		
		1. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація»: цивілізація як історичний етап; цивілізація як локально-історичний регіон; цивілізація як рівень технологічного прогресу. 2. Історична типологія культури: лінійні концепції розвитку цивілізації(формаційна, інформаційна та ін.); теорії локальних цивілізацій. Культурний досвід людства			
	2	3. Основні етапи розвитку світової культури	2		
		Соціокультурна динаміка. Культура давніх цивілізацій Сходу. Феномен античної культури. Явища розвитку європейської культури: аналіз і систематизація культурних явищ та феноменів			
	3	4. Культурно-історичні регіони світу та соціальна комунікація	2	64	90
		Культурні парадигми Заходу і Сходу. Людина і світ в арабо-мусульманській культурі. 3.Людина і світ в буддійській культурі. проблема мультикультурності на сучасному етапі. Соціальна комунікація і правила ефективного спілкування Моделі поведінки людей у різних культурно-історичних регіонах, їх специфіка у підходах до забезпечення командної роботи			
	4	5. Основні тенденції розвитку сучасної європейської культури	2		
	«Присмерк Європи» та спроби подолати цивілізаційну кризу: комуністична та фашистська альтернатива, «суспільство загального щастя» та його криза на початку XXI ст. Глобалізаційні процеси та соціокультурні трансформації. Масова та елітарна культура. Субкультури. Інформаційна, постіндустріальна цивілізація як реальність та перспектива. Шляхи вирішення сучасних проблем культури і цивілізації. Українська культура у світовому контексті: особливості розвитку української культури				

5	6. Генеза та розвиток культури) мислення в дзеркалі розвитку	2
	Некритичні та критичні стилі мислення: Від міфу до логосу. Філософія як специфічна форма осягнення дійсності. Вплив філософії на розвиток культури раціонального мислення. Українська філософія у викликах сучасності	
6	7. Людина та соціум як актуальна проблема в некласичній антисциєнтичній філософії	2
	Перегляд класичної європейської парадигми мислення в некласичній філософії в різноманітті її антисциєнтичних течій. Теорії кризи європейської культури та сучасного західного суспільства в філософії життя. Філософія психоаналізу як кардинальне переосмислення природи свідомості в західній культурі. Екзистенційна філософія у пошуках сенсу людського буття в умовах формування масового суспільства	
7	Контрольні заходи	2
8	8. Сциєнтична філософія в контексті осмислення тенденцій розвитку сучасної науки	2
	Проблемний характер наслідків науково-технічного прогресу для людини та суспільства. Еволюція поглядів представників філософії науки на зміст науки та механізми її розвитку: раціоналізація та дераціоналізація науки. Перспективи та виклики подальшого розвитку науки та техніки. Концепція сталого розвитку та її значення	
9	9. Філософське осягнення феномену свідомості	2
	Феномен свідомості. Основні концепції свідомості. Рефлексія як визначальний елемент філософського розуміння свідомості. Образне та понятійне мислення: взаємозв'язок та особливості. Свідомість та мова. Природні та штучні мови, їх взаємодія. Проблема штучного інтелекту. Ідеологія як форма суспільної свідомості. Ідеологія та влада	
10	10. Соціальна філософія як теорія і методологія пізнання суспільства та вирішення глобальних проблем сучасності	2
	Феномен суспільства: формаційний та цивілізаційний підхід щодо розвитку суспільства. Свобода та відповідальність особистості у суспільстві. Соціальна діяльність: поняття освоєння та відчуження. Діалектика цілей, засобів та результатів у процесі діяльності. Уявлення про соціальні інститути. Держава як визначальний соціальний інститут. Роль держави в умовах тоталітаризму та демократії	
11	11. Духовність та мораль як невід'ємні елементи людського буття	1
	Проблема розуміння феномену духовності. Духовність та релігійність. Досвід філософського осмислення. Культура та особистість: Духовність, освіченість, інтелігентність. Моральні цінності як елементи духовної культури. Культура міжособистісних взаємовідносин: соціальний,	

		психологічний, моральний аспект. явлення про загальнолюдські цінності та загальнолюдські компоненти моралі. Проблема добра і зла. Поняття про біологічну етику. Біологічна небезпека та біологічна безпека або екологічна безпека і небезпека			
11		12. Людина у сучасних викликах часу	1		
		Соціалізація і інкультурація сучасної людини. Потреби і мотивація особистості. Лідерство в колективі. Групова згуртованість і командна робота. Груповий тиск та конструктивне протистояння зовнішнім впливам. Міжособистісні і міжнаціональні конфлікти			
12		13. Ефективне спілкування	2		
		Комунікативний аспект спілкування. Інтерактивний аспект спілкування. Перцептивний аспект спілкування. Прийоми, що підвищують ефективність спілкування			
13		Контрольні заходи	2		
		Семінарські заняття			
1-2		1. Культура як соціальне явище Право як форма культури. Культура і влада. Політична культура. Організаційна культура та культура підприємництва. Ідеологія і культура. Ідеологічне та загальнолюдське в художній культурі. Метод соціалістичного реалізму	4		
3-4		2. Аксиологічний аспект критичного мислення Аксиологія як вчення про цінності. Принципи та обґрунтування цінностей в ракурсі історії філософії. Ціннісні орієнтири людини в сучасному світі. Футуристичні перспективи ціннісного становлення людини та суспільства	4		
5-6		3. Етичний аспект критичного мислення Сутність поняття етика. Історико-філософський простір етичної проблематики. Сучасні виміри етики. Професійна етика	4		
7		Контрольні заходи	2		
8-9		4. Соціальна філософія як теорія та методологія пізнання суспільства і вирішення глобальних проблем сучасності Феномен суспільства: формаційний та цивілізаційний підхід щодо розвитку суспільства. Свобода та відповідальність особистості у суспільстві. Соціальна діяльність: поняття, освоєння та відчуження. Діалектика цілей, засобів та результатів у процесі діяльності. Уявлення про соціальні інститути. Держава як визначальний соціальний інститут. Роль держави в умовах тоталітаризму та демократії. Феномен кріпторелігійності в сучасному світі. Релігійна еkleктика та відродження міфу	4	64	90
10		5. Трансформація розуміння феномена нації у європейській культурі 18 – 21 ст. Осмислення феномену нації в 19 столітті. Осмислення феномену нації в першій половині 20 ст. Концепт нація в сучасній європейській культурі	2		

11	6. Людина в сучасному світі Мотивація: як усвідомлювати свої мотиви. Колектив: як розвинути лідерські якості та навички командної роботи і не піддаватися на зовнішні впливи. Спілкування: як опанувати прийомами підвищення ефективності спілкування. Конфлікти: як опанувати основними стратегіями вирішення конфліктних ситуацій	2		
12	7. Сутність і фундаментальні цінності академічної доброчесності Академічна доброчесність як міждисциплінарна категорія, що поєднує в собі етичні норми й правила поведінки людини в освітньо-науковому середовищі, механізми й інструменти, за допомогою яких вони реалізуються на практиці. Фундаментальні цінності академічної доброчесності	2		
13	Контрольні заходи	2		
Контроль підсумковий, 6 чверть – іспит	Разом	52	128	180
	Лекції	26	64	90
	Семінарські заняття	26	64	90

Заплановані види навчальної діяльності та методи викладання.

Лекції – ілюстративно-наочне навчання (пояснення, бесіда, мультимедійна презентація).

Семінарські заняття – навчання у аудиторіях кафедри філософії і педагогіки (виконання контрольного або індивідуального завдання, підготовка звітів до їх захисту).

Самостійна робота – словесні та практичні методи навчання (індивідуальні контрольні вправи – особистісно-орієнтовані з елементами дистанційної форми).

Використовується комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle.

Результати вивчення дисципліни.

Очікувані результати освоєння дисципліни зводяться до наступних навичок і умінь:

- Знати стратегії ефективної комунікації та морально-етичні норми побудови професійної діяльності.
- Спираючись на фундаментальні філософські знання, бути здатним чітко усвідомлювати свої мотиви та не піддаватися на зовнішні впливи
- Володіти стратегіями вирішення конфліктних ситуацій в повсякденному житті та професійній діяльності
- Вміти аналізувати та систематизувати культурні явища та феномени
- Вміти використовувати наукову методологію при аналізі явищ соціокультурної реальності
- Вміти застосовувати прийоми підвищення ефективності спілкування
- Вміти діяти у професійних і навчальних ситуаціях з позицій академічної доброчесності та професійної етики
- Усвідомлювати цінності культурного досвіду людства та його прояви в сфері науки, освіти, мистецтва, моралі
- Вміти аналізувати та систематизувати культурні явища та феномени, знати основні принципи поведінки свідомого громадянина, патріота, професіонала,

якому притаманні особистісні якості, спрямовані на саморозвиток і розвиток демократичного громадянського суспільства

- Вміти використовувати культурний досвід людства під час вибору найбільш оптимальної моделі поведінки у повсякденному житті та професійній діяльності.

Література для вивчення дисципліни.

1. Історія української культури: навч. посіб. для студ. усіх спец. денної та заочної форм навчання / Ю.О. Шабанова, Н.Ю. Тарасова, О.Я. Дичковська. – Д.: Національний гірничий університет, 2012. – 142 с.

2. Історія і культура України [Текст]: електрон. підручник для студ. природнич. і техн. спец. / В.В. Іваненко, Г.Г. Кривчик. – Д.: ДНУ ім. Олесь Гончара, 2016. – 206 с.

3. Левчук Л.Т., Гриценко В.С. та ін. Історія світової культури. Культурні регіони. – К.: «Либідь», 2000. – 520 с.

4. Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І., Бузький М.П., Табачковський В.Г. Філософія: Підручник для студентів вищих закладів освіти.-Київ: Либідь, 2001.- 406 с.

5. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. – К. : КНТ, 2015. – 652 с.

6. Горбачев Д. Шедеври українського живопису: Альбом. - К., 2009.

7. Історія української та зарубіжної культури [Текст] : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Клапчук [та ін.] ; ред. С. М. Клапчук, В. Ф. Остафійчук. - 4.вид., перероб. і доп. - К. : Знання-Прес, 2002. - 351 с.

8. Меднікова Г.С. Українська і зарубіжна культура ХХ ст. Навч. посібник. – К.: Знання, 2002. – 214 с.

9. Адо, П'єр. Що таке антична філософія?/ П'єр Адо; з фр. пер. Сергій Йосипенко. – Київ: Культур. Асоц. «Новий Акрополь», 2014. – 425 с.

10. Бонавентура. Путівник мислі до Бога. Про приведення мистецтв до богослов'я / пер. с лат. І. Піговська. – Львів: Вид-во УКУ, 2014. – 170 с.

11. Александрова, О.В. Філософія Середніх віків та доби Відродження: Підручник / О.В. Александрова. – К.: ПАРАПАН, 2002. – 172 с.

12. Орбан-Лембрик, Л.Е. Соціальна психологія [Текст]: Підручник. – К.: Либідь, 2006. - 558 с.

13. Варій М. Й. Загальна психологія. Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.

14. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.

Політика виставлення балів.

Виставлення балів ґрунтується на об'єктивних критеріях відповідно до «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти».

Оцінювання навчальних досягнень студентів НТУ «ДП» здійснюється за рейтинговою (100-бальною) та інституційною шкалами, яка також використовується для конвертації (переведення) оцінок мобільних студентів.

Шкали оцінювання навчальних досягнень студентів

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

Кредити навчальної дисципліни зараховуються, якщо студент отримав підсумкову оцінку не менше 60-ти балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Критерії оцінювання.

Робота оцінюється на **відмінно** (90–100), якщо студент виявив підвищений рівень засвоєння обсягу знань і набуття вмінь, якісно та в повному обсязі виконав завдання. До того ж було підтверджено залучення ним навчального матеріалу на рівні творчого використання; причому завдання виконано ретельно й самостійно, матеріал викладено в логічній послідовності, відсутність мовних помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота заслуговує на оцінку **добре** (74–89) в тому разі, коли студент показав оволодіння достатнім обсягом знань і вмінь під час виконання завдання; продемонстрував самостійність в отриманні розрахунково-аналітичних даних, точність і чіткість мови, при цьому в роботі не було зафіксовано помилок, а власні висновки студента відповідають темі практичного завдання.

Робота оцінюється на **задовільно** (60–73), коли в поданому студентом матеріалі виявлено змістові й лексичні помилки, зміст роботи викладено не завжди чітко й логічно, але студент виконав розрахунки та виявив знання й уміння в межах навчальної програми.

Робота заслуговує на оцінку **незадовільно** (0–59) з можливістю її повторного виконання, якщо поданий студентом матеріал не відповідає темі завдання, у ньому допущено принципові змістові й лексичні помилки, розрахунки не здійснено, тобто студент не виявив певних знань і вмінь.

Форми оцінювання.

Поточний контроль:

- лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання контрольних конкретизованих завдань – тестування, опитування;
- семінарські заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання.

Підсумковий контроль – виконання комплексної контрольної роботи під час іспиту у письмовій формі.

Приклади питань до іспиту.

1. Феномен культури, її сутність і роль у житті соціуму.
2. Культура як система – різноманіття типів і форм культури.
3. Суб'єкт та об'єкт культури.
4. Людина як творець інтелектуального продукту та штучного середовища.
5. Форми духовної культури.
6. Явища соціокультурної реальності.
7. Екологічна культура як виклик (вимога) сучасності.
8. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація».
9. Цивілізація як історичний етап.
10. Цивілізація як локально-історичний регіон.
11. Цивілізація як рівень технологічного прогресу.
12. Історична типологія культури: лінійні концепції розвитку цивілізації (формаційна, інформаційна та ін.).
13. Теорії локальних цивілізацій.
14. Культурний досвід людства.
15. Соціокультурна динаміка.
16. Культура давніх цивілізацій Сходу.
17. Феномен античної культури.
18. Шляхи розвитку європейської культури: аналіз і систематизація культурних явищ та феноменів.
19. Культурні парадигми Заходу і Сходу.
20. Людина і світ в арабо-мусульманській культурі.
21. Людина і світ в буддійській культурі.
22. Проблема мультикультурності на сучасному етапі.
23. Соціальна комунікація і правила ефективного спілкування.
24. Моделі поведінки людей у різних культурно-історичних регіонах, їх специфіка у підходах до забезпечення командної роботи.
25. «Присмерк Європи» та спроби подолати цивілізаційну кризу: комуністична та фашистська альтернатива, «суспільство загального щастя» та його криза на початку XXI ст.
26. Глобалізаційні процеси та соціокультурні трансформації.
27. Масова та елітарна культура. Субкультури.
28. Інформаційна, постіндустріальна цивілізація як реальність та перспектива.
29. Шляхи вирішення сучасних проблем культури і цивілізації.
30. Українська культура у світовому контексті: особливості розвитку української культури.